

Tres equips nord-catalans, de quatre participants, en les finals franceses de rugbi XIII i XV

El rugbi català contraataca

La Catalunya Nord és ara per ara el principal planter de jugadors de la selecció estatal francesa de rugbi, en les seues dues modalitats de tretze i quinze jugadors. La gran afició a aquest esport que hi ha al nord de l'Albera és comparable a la que hi ha pel futbol a la resta del país.

Aquest cap de setmana, milers de cotxes i autobusos amb banderes catalanes envairan les autopistes del sud de l'Hexàgon amb motiu de la final del campionat de França de Rugbi XIII, que serà dissabte a Tolosa de Llenguadoc, i dels quarts de final del campionat de França de Rugbi XV, que es farà l'endemà, diumenge, a Nimes. En el primer partit, el XIII Català de Perpinyà s'enfrontarà al Sant Esteve XIII, un altre equip nord-català; en el segon, la Unió Esportiva i Atlètica de Perpinyà (USAP), jugarà amb el Toulon, actual campió de França de Rugbi XV.

TORNA EL XIII CATALÀ

Amb nou títols de campió guanyats, el XIII Català ha passat a la història. Tot i això ara fa sis anys que el club perpinyanès no ha guanyat la lliga i cinc que no

ha accedit a una final. La baixa progressiva dels antics jugadors que van bastir la glòria i la reputació del club a final dels anys 70 i inici dels 80, ha anat afeblint el conjunt català, que ha hagut de formar joves i d'integrar nous jugadors vinguts de fora.

Però el treball realitzat aquests últims mesos ha donat bons resultats, ja que el XIII Català, amb l'eliminació, la setmana passada, de l'Associació Esportiva de Carcassona, adversari hereditari dels catalans, torna a primer pla. En la final que se celebrarà dissabte vinent a Tolosa de Llenguadoc els perpinyanesos s'enfrontaran a un altre equip rossellonès, el Sant Esteve XIII, que és actualment un dels millors equips estatals. Aquests dos clubs ja es van enfrontar a l'inici de la temporada en la Final de la Copa de França, que va guanyar el Sant Esteve, favorit del partit

de dissabte. Passi el que passi aquests dos equips participaran en la primera Copa d'Europa "Alex Angel" de Rugbi XIII, en la qual prendran part també dos clubs anglesos i dos de russos. La final d'aquesta eurocopa se celebrarà a Barcelona, a l'estadi Olímpic de Montjuïc, el proper mes de juny. Una final a casa, en la qual tots els dirigents i jugadors del club català esperen poder-hi participar.

MÉS QUE UN CLUB

Enguany Catalunya Nord ha tornat a ser el feu del rugbi XIII a l'estat francès. Segons Jacques Jordà, entrenador català del Carcassona, el motiu d'aquesta supremacia s'explica perquè "els catalans tenen unes ganes de guanyar i de defensar els seus colors que no tenen els altres equips".

La Unió Esportiva i Atlètica de Perpinyà (USAP) és l'únic equip que defensa els colors catalans en el campionat francès de Rugbi XV.

ARXIU

La Catalunya Nord viu amb intensitat els partits dels seus equips de rugbi.

P. COGNYAN

Tant en la modalitat de XIII com en la de XV, aquest orgull que manifesten els jugadors sobre el terreny, a vegades de manera "enèrgica" a l'hora de rivalitzar amb un altre equip, també es retroba a les graderies, on el públic, que no és exclusivament perpinyanès, sinó de totes les comarques de Catalunya Nord, s'identifica amb el XIII Català o amb la USAP. Aquest fenomen és encara més significatiu i important quan es tracta de la USAP, l'únic club que defensa els colors catalans en el campionat de França de Rugbi XV de Primera Divisió, una de les millors competicions que hi ha al món. Segons Paul Goze, president de la USAP, el seu equip és "més que el representant d'una ciutat, encarna tota una regió, i en això és comparable amb el que simbolitza el Barça a Catalunya".

Històricament el rugbi nord-català, igual que el basc, ha tingut una personalitat pròpia en l'univers del rugbi francès. "El Rosselló és a la vegada un país, un departament, un poble, una llengua, una llegenda i un comitè regional de rugbi", explicava Henri Nayrou en un editorial del diari tolosenc *Midi Olympique*. Aquí el rugbi, més que qualsevol altre esport, s'ha convertit en un fet de societat, indissociable de la realitat cultural nord-catalana i per tots aquells que vénen de fora aquest esport és encara avui dia un dels millors factors d'integració.

Després d'un recorregut excepcional en les fases de classificació i de *play off*, la USAP s'ha convertit en la revelació d'aquesta temporada. El conjunt català va acabar primer del seu grup de *play off*, amb el millor atac de tot el campionat, i es

va classificar per als quarts de final. Aquests resultats han despertat l'eufòria entre els seguidors, que ja veuen la USAP a la final al Parc dels Prínceps de París. Al treball, als bars o al carrer tothom en parla. En el clima de crisi econòmica i política que viu Perpinyà, les proeses dominicals de la USAP són un raig de sol en la foscor.

LA USAP, A PER LA REVENJA

Aquest retorn de l'equip català a l'elit de rugbi francès i l'entusiasme que provoca la USAP entre l'afició, no tan sols de Perpinyà sinó de tot Catalunya Nord, omple aquests últims dies les capçaleres esportives dels diaris regionals i estatals. Així el diari *Libération*, que fa poques setmanes

dedicava tota la plana a l'equip català, titulava: "El Perpinyà revifa la flama catalana".

Amb un passat gloriós, la USAP que va néixer de la fusió de dos grans clubs perpinyanencs, la USP i els Arlequins, va celebrar el passat 5 de maig els seus 60 anys. En la història del rugbi han estat escassos els clubs que, com la USAP, han aconseguit un títol de campió durant els tres grans períodes de la història del rugbi: abans i després de la I Guerra Mundial i també després de la segona. Tot i això, ara fa 38 anys que la USAP persegueix en va un nou títol de campió. L'últim va ser el 1955. El 1977, el conjunt català va ser derrotat en la final per 12 a 4 pel Bossiers. Ara feia set anys que el club no havia participat en uns quarts de final del campionat. L'última vegada que s'havia classificat per a aquesta fase de la competició va ser en 1986, quan va perdre contra el Racing Club de Toulon per 15 a 10. Diumenge vinent la USAP se'n podrà revenjar, ja que s'enfrontarà de nou al Toulon, que és l'actual campió de França.

EL RUGBI NORD-CATALÀ: DUES ESGLÉSIES I UNA RELIGIÓ

En general, en un país amb contrastos i caràcter, com pot ser la Catalunya Nord, les coses no solen ser mai senzilles. El particularisme dels uns, l'ambició dels altres..., sempre hi ha alguna cosa que ho complica tot. Així passa amb aquest esport a la Catalunya Nord on el Rugbi XV (que es juga amb 15 jugadors) i el Rugbi XIII (que es juga amb tretze) fan en aquest esport el mateix paper que Abel i Caïn al Gènesi: són dos germans enemics.

Al centre, amb barba i samarreta, l'entrenador de la selecció catalana; a la dreta i d'esquenes, Jaume Roure, promotor al Rosselló d'una selecció dels Països Catalans.

ARXIU

Paul Goze, president de la USAP, compara el sentiment de l'afició nord-catalana amb el seu equip amb el de l'afició barcelonista.

P. CODONYAN

Tant el Rugbi XIII com el XV van néixer a Anglaterra l'any 1893 amb forts condicionaments socials. En aquesta època, els partits de rugbi es jugaven el dissabte a la tarda –tradicció encara respectada en el Torneig de les Cinc Nacions–, cosa que representava una pèrdua neta de salari per als obrers que practicaven aquest esport. Com a conseqüència es va crear la Rugby League, amb regles de joc pròpies que fixaven en tretze el nombre de jugadors i reconeixien el dret a cobrar primes, concessió que va obrir la porta al professionalisme.

Una vegada introduït a França, el rugbi ha conegut en pocs anys una immensa popularitat, sobretot entre els pobles del migdia.

Actualment el rugbi ja ha generat uns mites, uns herois i uns temples, i tant a la Catalunya Nord com a la resta de l'estat ha desencadenat intenses passions juntament amb els conseqüents excessos, pica-baralles i enveges. Entre els anys 20 i 30, el mateix fenomen que havia sorgit quaranta anys abans a Anglaterra, es va repetir a França. Hi havia clubs que no dubtaven a comprar els millors jugadors i pagar-los d'amagat. Per posar fi a aquestes pràctiques, per exemple, la Federació francesa de Rugbi va haver de suspendre François Nogueres, jove i hàbil jugador català, i exclouïa el president del Club de Vilanuèva d'Olt, Jean Galià, un rosse-

llonès originari d'Illa. Aquest prenia contacte amb la Rugby League anglesa per introduir el neorugbi a França. El 1934, Jean Galià i Gaston Banet impulsaven la creació a Perpinyà del XIII Català.

La conseqüència més directa d'aquesta cisma que perdura encara avui dia és l'existència a Perpinyà de dos grans clubs de rugbi, diferenciats i competents, la USAP, garantia de l'ortodòxia del rugbi XV, i el XIII Català, promotor del neorugbi. Dues esglésies per a una mateixa religió.

APUNTS PER A LA HISTÒRIA

La llegenda atribueix la naixença del rugbi a la proesa de William Webb Ellis, alumne del Col·legi de Rugby, una ciutat del Warwickshire, a Anglaterra. Sobre la pedra commemorativa del centenari es pot llegir que un dia del novembre del 1823, William Webb Ellis "amb un gran menyspreu per les regles del futbol tal com es jugava en l'època, va agafar amb les mans la pilota, va arrencar a córrer, i donà naixença al caràcter distintiu del joc de rugbi".

Tot i això diversos especialistes fan remuntar els orígens d'aquest esport molt més abans de la proesa de Webb Ellis. Així a l'edat mitjana ja es practicava la *soule*, un joc que consistia a portar una bufeta de porc a un lloc determinat. Dos equips, que corresponien sovint a dos po-

bles, s'enfrontaven en una lluita on gairebé tots els cops eren permesos per conquerir el trofeu. L'any 1066, aquest joc podria haver estat transportat a Anglaterra per les tropes victorioses de Guillem el Conqueridor i practicat amb afició pels insulars, que li van donar el nom de *hurling*. A poc a poc, domesticat i civilitzat, el *hurling*, o la *soule*, ens va tornar codificat sota la seva nova apel·lació de futbol rugbi.

Aquest nou esport fou introduït a França pels mariners britànics al port de Le Havre, ciutat on fou creat el primer club de rugbi de l'estat francès. Poc temps després, aquest nou esport arribava a París, on fou adoptat pels estudiants de nombrosos liceus de la capital gal·la, que trobava així un mitjà idoni per resoldre físicament velles rivalitats escolars.

Com a la resta de l'estat francès, el rugbi nord-català va néixer al pati d'un liceu, l'Aragó de Perpinyà, l'any 1889. El rossellonès Albert Lincou, que havia fet estudis a París, va iniciar els alumnes en les regles del rugbi i va crear el primer club de Perpinyà, la Unió esportiva del Col·legi de Perpinyà. A continuació es creava l'Estadi Rossellonès, l'Estadi de l'Escola Superior i l'Estrella perpinyanesa, que van ser els clubs pioners del rugbi nord-català. Avui el Comitè del Rosselló de Rugbi XV compta amb 44 clubs i un total de 4.925 llicències.

Pere Codonyan